

Cumhuriyet Döneminde Söylev / İslamiyetin Kabulünden Önceki Türk Edebiyatında Söylev

1. XX. yy. yazarlarındandır. Edebiyatımızda hitabet türünü geliştiren ve bu sahada güzel örnekler sunan hatiplerimizdendir. Şiirlerinde ve hitabelerinde Namık Kemal'in etkisi görülür. Namık Kemal'in şiirdeki heyecanlı ve gür sesini hitabelerinde devam ettirmiştir. 7 Mart 1909'da kurucu sıfatıyla girdiği Fecriati Topluluğu'nda yer almıştır. Aşk ve tabiat konularına yöneldiği şiirlerinde sanatlı bir dil kullanırken Millî Edebiyat etkisindeki şiirlerinde sade bir dil kullanmıştır. Hatipliğinin üstünlüğü şairliğinden gelir. Bütün yazılarında derin bir bilgiye dayanan değerli tahliller ve tasvirler yer alır. Siyasi ve sosyal olaylara bakışında realist ve inkılapçı olan hatip, kimi eserlerinde şair ve idealist ruhunu ortaya koymuştur. Konferans ve konuşmaları "Dağ Yolu 1-2"de toplamıştır. "Günebakan" ise düz yazılarının toplandığı eseridir.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hamdullah Suphi Tanrıöver
B) Ömer Naci
C) Rıza Tevfik Bölükbaşı
D) Halide Edip Adıvar
E) Mehmet Emin Yurdakul
2. Arkadaşlar! Ekonomi demek, her şey demektir. Yaşamak için, mutlu olmak için, insan varlığı için ne gerekse onların tamamı demektir. Ziraat demektir, ticaret demektir, her şey demektir. Bu güzel ve verimli toprakları işleyebilmek, işletilebilmek için eksik olan el emeğini mutlaka modern araçlarla karşılamak zorundayız. Memleketimizi raylarla, üzerinde otomobiller çalışır yollarla donatmak zorundayız.

Bu parça aşağıdaki türlerin hangisinden alınmış olabilir?

- A) Söylev B) Mülakat C) Röportaj
D) Makale E) Deneme
3. **Aşağıdakilerden hangisi söylev yapan kişinin amaçlarından biri olamaz?**
- A) Bir fikri açık bir şekilde anlatmak
B) Dinleyiciler üzerinde iz bırakıp onları ikna etmek
C) Muhatapları harekete geçirmek
D) Dinleyicilerin düşüncelerini ve eylemlerini yönlendirmek
E) Kişisel yeteneklerini göstermek

4. **Aşağıdaki parçalardan hangisi bir söylev metninden alınmıştır?**

- A) Ey Türk askeri! Dostun ve düşmanın, kim seni cenk yerinde gördü de sana hayran olmadı; sana gönül vermedi?
B) Deneme kelimesini, yeni bir edebiyat türüne ilk defa ad olarak koyan Montaigne olmuştur.
C) Tanpınar'ın şiirlerini okurken ben zaman zaman şuna kani olmuşumdur: Onda güzellik veya estetizm "bin hasretle delik deşik" kalbinin yaralarını sarmak için maharetle kullandığı bir vasıttan başka bir şey değildir.
D) Güler yüz her şeyden önce insana cesaret verir, asık suratlı insanları kimse sevmez, dedi ve odasına çıktı.
E) Şark yolu üzerinde en güzel vilayetlerimizden birinin merkezindeyim. Şık bir istasyonu, kübik binaları, sineması, parkı, kısacası her şeyi vardı.

5. Ey bizden daha genç olanlar! Bu emekler, bu dilekler sizler içindir! Bu dille sizler, ne mutlu, bizlerden daha çok ve güzel konuşacaksınız. Hele anaların kucağında ilk sözleri öğrenen Türk çocukları! Ah, sizin konuşacağınız, sizin yazacağınız Türkçeyi duysaydım! Sizin ve sizin çocuklarınızın ağızında Türkçe kim bilir ne güzel ne duru bir varlık olacaktır! Onu yarınki dâhi sanatkârlar kim bilir daha ne imrenilecek yeniliğe ve güzelliğe yükseltecektir. Onlar da unutmasınlar ki bu yolu onlara ilkin Mustafa Kemal açtı.

Bu parça için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ünlemlere yer verilmiştir.
B) Hitap cümleleri bulunmaktadır.
C) Söylevden alınmıştır.
D) Dil, göndergesel işlevdedir.
E) Açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.

6. - - - -, araştırmacılar tarafından edebiyatımızda ilk siyasi söylev örneği kabul edilir.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Kutadgu Bilig
B) Orhun Yazıtları
C) Nutuk
D) Gençliğe Hitabe
E) Mecalisü'n Nefais

7. Üstte mavi gök, altta yağız yer yaratıldığında, ikisi arasında insanoğlu yaratılmış. İnsanoğlunun üzerine ecdadım Bumin Kağan, İstemi Kağan oturmuş. Oturarak Türk milletinin ilini, töresini tutmuş; düzenlemiş. Dört bir yan hep düşman imiş. Ordu sevk ederek dört bir yandaki milleti hep almış, hepsini tabi kılmış. Başlıya baş eğdirmiş, dizliye diz çöktürmüş. Doğuda Kadırgan Ormanı'na kadar, batıda Demir Kapı'ya kadar ordu kondurmuş bilgili kağan imiş, yiğit kağan imiş. Buyruğu da bilgili imiş, yiğit imiş. Beyleri de, milleti de doğru imiş. Onun için ülkeyi öyle tutmuşlar, ülkeyi tutup töreyi düzenlemişler.

Türk Oğuz beyleri, milleti işitin!

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Dilin kanalı kontrol işlevi ağır basmaktadır.
B) Göktürkler Dönemi'ne ait bir metinden alınmıştır.
C) Bir kağanın milletine hesap vermesini anlatmaktadır.
D) Bilgilendirici bir içeriğe sahiptir.
E) Özetleyici ifadelere yer verilmiştir.

8. Söylevlerde dilin daha çok - - - - ve - - - - işlevi birlikte kullanılır.

Bu cümlede boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisinde verilenler getirilmelidir?

- A) dil ötesi - kanalı kontrol
B) alıcıyı harekete geçirme - heyecana bağlı
C) heyecana bağlı - dil ötesi
D) göndergesel - kanalı kontrol
E) kanalı kontrol - heyecana bağlı

9. Aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyet Dönemi'nin ünlü hatiplerinden değildir?

- A) Selim Sırrı Tarcan
B) Ruşen Eşref Üneydin
C) Behçet Kemal Çağlar
D) Hüseyin Rahmi Gürpınar
E) Mehmet Akif Ersoy

10. Güneyde Çogay Ormanı'na, Tögültün Ovası'na konayım dersen Türk milleti, öleceksin! Orda kötü kişi şöyle öğretiyormuş: Uzak ise kötü mal verir, yakın ise iyi mal verir diyip öyle öğretiyormuş. Bilgi bilmez kişi o sözü alıp, yakına gidip çok insan, öldün! O yere doğru gidersen, Türk milleti, öleceksin! Ötüken yerinde oturup kervan, kafile gönderirsen hiçbir sıkıntın yoktur. Ötüken Ormanı'nda oturursan ebediyen il tutarak oturacaksın. Türk milleti, tokluğun kıymetini bilmezsin. Açlık, tokluk düşünmezsin. Bir doysan açlığı düşünmezsin. Öyle olduğun için beslemiş olan kağanının sözünü almadan her yere gittin. Hep orda mahvoldun, yok edildin. Orada, geri kalanınla her yere hep zayıflayarak ölecek yürüyordun. Tanrı buyurduğu için, kendim devletli olduğum için kağan oturdum.

Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tarihsel gerçeklikle ilgili bilgiler verilmektedir.
B) Türk milletine uyarılarda ve nasihatlerde bulunmaktadır.
C) Hukuki söylev türünün bir örneğidir.
D) Türklerin siyasi inanışlarından söz edilmektedir.
E) Yaşanılan coğrafyaya dair ayrıntılara yer verilmiştir.

11. Yurttaşlarımız! Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli, Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti'dir.

Bundaki muvaffakiyeti, Türk Milletinin ve onun değerli ordusunun bir ve beraber olarak azimkârane yürümesine borçluyuz.

Fakat yaptıklarımızı asla kâfi göremeyiz çünkü daha çok ve daha büyük işler yapmak mecburiyetinde ve azmindeyiz. Yurdumuzu, dünyanın en mamur ve en medeni memleketleri seviyesine çıkaracağız. Milletimizi, en geniş refah vasıta ve kaynaklarına sahip kılacağız. Millî kültürümüzü, muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız.

Bunun için, bizce zaman ölçüsü, geçmiş asırların gevşetici zihniyetine göre değil, asrımızın sürat ve hareket mefhumuna göre düşünülmelidir. Geçen zamana nispetle daha çok çalışacağız, daha az zamanda daha büyük işler başacağız. Bunda da muvaffak olacağımıza şüphem yoktur.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Dilin alıcıyı harekete geçirme işlevi kullanılmıştır.
B) Söyleyişte gereksiz vurgulardan, aşırı ses yükseltmelerinden kaçınılmıştır.
C) Dinleyicilerin zevk, kültür düzeyleri ve gereksinimleri konuşmacı tarafından dikkate alınmıştır.
D) Söylenen sözler ve söyleyiş biçimi inandırıcı, etkileyici, coşturucu niteliktedir.
E) Amaç; bir fikri, bir kanaati insanlara aşılacak ve benimsetmektir.

